

BOLDUR

Sediul consiliului local: Boldur nr. 176, telefon/fax 0256/356947;

Coordonate:

45°41'35" lat. N;

21°47'02" long. E;

Repere istorice:

-1290 - prima atestare sub numele de **Bulder**;

-1471 - moșia Boldur se afla în posesia familiei lui **Ștefan Poșa**;

-1597 - comuna Boldur e amintită cu ocazia introducerii familiei **Bejan** în posesiunea comunei Belinț;

-1717 - satul Jabăr avea 33 de case;

-1739 - sunt pedepsiți boldurenii care în timpul războiului cu otomanii „au lucrat împotriva armatei austriece”;

-1739 - satul era format din două grupuri: „**români neaoși (frătuți) și din munteni, sau bufeni, coloniști veniți din Oltenia**”;

-în Ohaba Forgaci trăiau 1 741 de români, 27 de germani și 17 unguri;

-3 aprilie 1859 - s-a născut la Jabăr **Ștefan Petrovici**, avocat și deputat (d.21.07.1922);

-19 aprilie 1891 - s-a născut la Jabăr baritonul **Laurian Nicorescu** (d.15.05.1935);

-1907-1908 - interiorul bisericii ortodoxe din Boldur este pictat de **Virgil Simonescu**;

-30 august 1935 - se naște la Ohaba Forgaci **Nicolae Iliș**, prof. univ. dr. ing., rector al Universității din Petroșani;

-1936 - Boldur avea 276 de case, școală primară, un cor mixt;

-1936 - la Sinersig era școală primară, cor, bibliotecă școlară, societate culturală, casă națională, oficiu poștal și gară;

-7 octombrie 1938 - se naște la Ohaba Forgaci **Ștefan Pătruț**, folclorist și monograf (d.3.08.2003);

-4 august 1942 - se naște la Sinersig **Ioan Valcan**, inginer, consilier municipal (Lugoj);

-18 decembrie 1942 - se naște la Jabăr solistul de muzică populară **Ionel Munteanu**;

-21 septembrie 1945 - se naște la Ohaba Forgaci publicistul și poetul **Nicolae Sârbu**;

-24 ianuarie 1948 - se naște la Boldur **Ioan Iovan**, artist plastic și critic de artă;

-4 februarie 1950 - se naște la Sinersig **Ioan Savu**, lider al Revoluției din 1989;

-29 iulie 1952 - se naște la Sinersig **Liliana Savu Badea**, solistă de muzică populară;

-12 noiembrie 1956 - se naște la Sinersig **Aurelia Roșu**, solistă de muzică populară;

-1997 - apare publicația „Boldureanca” cu informații diverse despre comunitatea locală;

-2002 - comuna Boldur avea 2 259 de locuitori;

-2010 - la Ohaba-Forgaci este amenajat peisagistic un parc pe 7 000 de metri pătrați;

-2013 - este terminată asfaltarea drumului care leagă satul Ohaba Forgaci de municipiul Lugoj (11,7 km.);

-5-6.10. 2013 - la Sinersig și Ohaba Forgaci a avut loc prima ediție a Festivalului Internațional de recitare în grai străbun și folclor autentic „Ștefan Pătruț”;

-2013 - 1 300 de hectare sunt cultivate de investitori italieni (650 de hectare la Ohaba Forgaci și 615 la Boldur);

Populația stabilă la 1 ianuarie 2012 - total = 2 439 persoane, din care:

- masculin = 1 152 persoane

- feminin = 1 287 persoane

Numărul locuințelor la 1 ianuarie 2013 = 947

Sate componente: Boldur, Jabăr (1597, Sabar), Ohaba Forgaci (1369, Forgácsfalva „satul lui Forgaci”), Sinersig (1631, Szemczeg);

Instituții școlare: Școală gimnazială: Boldur; Școli primare: Jabăr, Ohaba Forgaci, Sinersig; Grădinițe: Boldur, Jabăr, Ohaba Forgaci și Sinersig;

Instituții sanitare: Cabinete medicale: Boldur (două); Puncte sanitare: Jabăr, Ohaba Forgaci și Sinersig; Cabinet stomatologic: Boldur; Farmacie umană: Boldur; Cabinete sanitar-veterinare: Ohaba Forgaci.

Instituții culturale: Cămine culturale: Boldur, Jabăr, Ohaba Forgaci și Sinersig; Biblioteca: Boldur (1974);

Biserici: Ortodoxe: Boldur (1868), Ohaba Forgaci (1894), Jabăr (1889) și Sinersig (1913); Greco-catolică: Ohaba Forgaci; Romano-catolică: Sinersig (1904); Adventistă: (Sinersig);

Ruga: Boldur (8-9 septembrie), Ohaba Forgaci (a 2-a și a 3-a zi de Sfintele Paști), Jabăr (29-30 iunie), Sinersig (26 octombrie - Sfântul Dumitru);

Cetățeni de onoare: Ștefan Pătruț (post mortem), Nicolae Sârbu, Nicolae Iliș.

BOLDUR

MONOGRAFIA COMUNEI

Ștefan Pătruț, profesor de limba și literatura română, folclorist și monograf, s-a născut la 7 octombrie 1938 în satul Ohaba Forgaci. Începând cu anul 1992, publică volumele: „Paorii” (1992), „O lume de rai” (1993), „Când vântu’ nu bace” (1997), „Așteptăm să fiecic vaca” (1998), „Paori pogani” sau „Bănătan în țoalele mele” (1999), „Antologia poeziei în grai bănățean” (1999). A publicat volume în colaborare, cum ar fi: „La givan”, „Sărași bogat”, „Ca-n sat la noi”, „Cu Pogegu supt picior”, „La poșmândre” (trei volume), „Gura satului la radio Timișoara” (volumele I și III), fiind o prezentă activă mult timp, alături de **Ioan Iacob Bencei**, **Ioan Viorel Boldureanu**, **Petru Chira** și regretatul **Marius Munteanu**, în ca-

drul emisiunii „**Gura Satului**”, generos difuzată de Radio Timișoara vreme de ani buni. Plecat prea devreme la cele veșnice (2003) Ștefan Pătruț a lăsat moștenire bănățenilor, alături de poeziile sale, o lucrare importantă și anume „**Monografia comunei Boldur**”. Volumul a fost lansat postum în 2 septembrie 2006, cu prilejul sărbătorii „Fiii satului”, la Căminul cultural din Ohaba Forgaci. Monografia a apărut la editura Nagard din Lugoj, prezentarea acesteia fiind făcută de poetul **Nicolae Sârbu**, directorul Bibliotecii Județene „Paul Iorgovici” din municipiul Reșița. Memoria lui Ștefan Pătruț a fost cinstită nu doar de localnici, ci și de scriitori în grai bănățean din Timișoara, Făget și Lugoj. Trece la cele veșnice la 3 august 2003.

POMPA CEA VECHĂ

O anexă a primăriei din Boldur găzduiește o adevărată comoară tehnică, o piesă de muzeu și nu numai. E vorba despre o veche pompă de stins incendii confecționată la anul 1893, pe vremea Imperiului austro-ungar. Bătrâna pompă se află încă în inventarul Primăriei, fiind în stare de funcționare. Este vopsită în „roșu pompier”. „Șareta cu apă” are roțile cu spițe de lemn. Pentru a pu-

ne în funcțiune tulumba în cazul izbucnirii unui incendiu, era nevoie de o echipă de pompieri voluntari formată din patru-cinci săteni puternici. Dacă ar trebui să funcționeze din plin, șase oameni vânjoși abia ar reuși să o mănuiască. Pompa cu acțiune manuală are ca utilaj anexă o platformă cu roți imense, confecționate tot de lemn. Platforma trasă de cai transporta sacaua din care își luau pompierii apa necesară pentru stingerea incendiilor.

COLECȚIA „Jurca Lugojanu”

Clădirea Primăriei din Boldur, nu foarte mare, te întâmpină, surprinzător, ca o simeză rurală, pereții fiindu-i împodobiți cu picturile în ulei semnate de regretatul artist plastic Jurca Lugojanu, cel care, în anii '90, a pictat și biserica din Ohaba Forgaci, așezare care aparține de comuna Boldur. Inițiativa aducerii la Boldur a unei părți din tablourile pictate de Jurca Lugojanu a fost a primarului Cristian Stoi, care l-a capacitat în acest sens pe artist și care, sensibilizat astfel, a donat primăriei mai multe lucrări de-ale sale. Pictorul Jurca Lugojanu nu a ajuns să vadă inaugurarea galeriei de la Boldur și nici prețuirea localnicilor: a trecut la cele veșnice înainte de a-i fi fost acordat titlul de „Cetățean de Onoare” al comunei Boldur...

CONACUL VARGICI

A fost ridicat în anul 1869 la Sinersig, în stil baroc, de bogata familie Vargici. O istorie tragică legată de conacul de la Sinersig s-a petrecut în anul 1918, când localnicii au devastat conacul și depozitul de cereale. Proprietarul, groful Emeric Vargici, aflat la Timișoara, trimite jandarmii austro-ungari să potolească răzmerița. Mai mulți săteni sunt arestați și împușcați în marginea satului, în

BOLDUR

ziua de Sfântul Dimitrie, 26 octombrie. După Marea Unire conacul a ajuns în proprietatea familiilor Roșu și Jung, iar după 1947 clădirea ajunge sediu de Cooperativă Agricolă de Producție. Între anii 1969 - 1982 conacul este preluat de către Casa de Copii din Lugoj. Abandonat de autorități, e preluată din nou, în 1995, de către Casa de Copii Școlari din Lugoj. Proprietarul conacului de la Sinerisg, Consiliului Județean Timiș, alocă fonduri importante pentru renovarea lui, finalizată în toamna anului 2013. Conacul se află în administrarea Direcției de Protecție Socială a județului Timiș.

CRITICUL

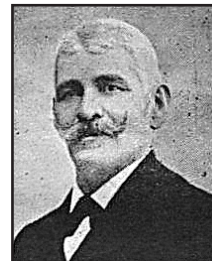
S-a născut în 24 ianuarie 1948, în satul Boldur. Absolvent al Liceului „C. Brediceanu” din Lugoj. Absolvent al Facultății de Desen a Universității din Timișoara. Absolvent al Institutului de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” București, secția muzeologie, cu lucrarea de licență „Pictori ai Oltului”, coordonator prof. univ. dr. Gheorghe Achitei. Doctorat cu teza „Structuri alegorice ale imaginii în arta românească modernă și contemporană” la Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca, coordonator științific prof. univ. dr. Mircea Țoca. Membru al UAP din România, Secția critică, din anul 1986. Președinte al Societății culturale „Arcade” din 1990. Conferențiar la Facultatea de Design a Universității „Tibiscus” Timișoara. Vicepreședinte al Filialei U.A.P. Timișoara. A publicat în

„Arta”, „Orizont”, „România literară”, „Contemporanul”, „Amfiteatru”, „Forum”, „Arcade”, „Paralela 45” („Renașterea Bănățeană”), „Orient latin”, „Redeșteptarea”, „Drapelul”, „Arca”, „Aradul cultural”, „Atelier”, „Patrimonium Banaticum”, „Banatul”, „Literaturul”, „Oltul”, „Flamura”, „Ramuri”, „Tomis”. Cărți tipărite - „**Stil și expresivitate**”, 1997; „**Grădinile interioare**”; „**Jecza. Ieșirea din cub**”, 2000; „**Romul Nuțiu. Cromatică și semnificare**”, 2002; „**Aproximații și corespondențe**”. Laureat al Festivalului Național al Institutelor de Arte, Timișoara (1973), Premiul I al Centrului universitar Timișoara în cadrul Cercurilor științifice studențești (1973), Laureat al Festivalului Național de Literatură, Oradea (1974), Premiul național pentru critică și teoria artei, Sibiu (1974), Premiul național al Societății studenților folcloriști, Suceava (1974), Nominalizat pentru premiul U.A.P., Critică de artă, 1996. Numeroase expoziții în țară și străinătate, personale și de grup.

**AVOCATUL
MEMORANDIȘTILOR**

În satul Jabăr, la 3 aprilie 1859, se naște **Ștefan Petrovici**, cel care va deveni unul dintre marii avocați și oameni politici care au luptat pentru cauza românilor bănățeni. Începe școala în comuna natală, urmează Liceul de Stat din Lugoj, apoi studiile superioare la Viena, la Facultatea de Drept, dar le continuă la Budapesta, unde a obținut diploma de doctor în drept și licența de avocat. Se întoarce în Banat și se stabilește la Lugoj, ca avocat. Ca om politic, Ștefan Petrovici a fost membru al Partidului Național Român, care activa în folosul cauzei românilor din Ungaria. În anul 1905 este ales în circumscripția electorală Zorlențu Mare din Caraș-Severin deputat în Parlamentul din Budapesta. A rămas faimos discursul său rostit în sedința din 6 iulie 1906, prin care se opunea

vehement politiciii de maghiarizare forțată a românilor practică de guvernul de la Budapesta. A făcut interpelări cu privire la situația școlilor și a abuzurilor din județul Caraș-Severin, cerând respectarea libertății naționale, apărând învățământul românesc de teribila lege școlară a ministrului Appony și a criticat legea electorală anti-românească promovată de contele Andrassy Gyula, ministru de interne al Ungariei între anii 1906-1913. Ștefan Petrovici a dus o muncă intensă în folosul bisericii, fiind ales deputat sinodal al adunării eparhiale din Ca-ransebeș. A fost membru al ASTREI, membru al Societății pentru fondul de Teatru Român înființată în anul 1870, eveniment care a marcat gruparea forțelor

BOLDUR

culturale românești într-un front programatic în vederea organizării luptei pentru o instituție teatrală românească. Ca avocat la Lugoj (oraș considerat în a doua jumătate a secolului al XIX-lea „capitala românismului bănățean”), dr. Ștefan Petrovici s-a remarcat ca apărător al publicistului și patriotului Aurel C. Popovici în procesul intentat de autoritățile maghiare pentru protestul vehement al lui Popovici la adresa politicii de maghiarizare forțată care se petrecea în Transilvania și Banat. De altfel, Ștefan Petrovici avea să fie referent într-un alt proces de mare ecou național, „Procesul memorandiștilor”, desfășurat între 25 aprilie - 25 mai 1894, la Cluj.

Dr. Petrovici devenise indezirabil pentru autoritățile maghiare, după ce a publicat numeroase articole de presă, mai ales pentru ziarul „Dreptatea” din Lugoj, în favoarea națiunii române, astfel că în anul 1907 Ștefan Petrovici este supus unui proces penal de presă, fiind acuzat de „agitație” la adresa statului maghiar și este condamnat samavolnic la 6 luni de închisoare, pedeapsă executată în același an la penitenciarul din Seghedin. După făurirea României Mari, este numit notar public la Caransebeș, unde funcționează doar doi ani. Ștefan Petrovici trece la cele veșnice la 21 iulie 1922.

VOCILE SINERSIGULUI

Comuna Boldur are două fiice care fac cinste muzicii populare bănățene. Prima, **Liliana Savu Badea** (foto, dreapta) s-a născut la 29 iulie 1952 la Sinersig. A urmat cursurile Liceului de Muzică, unde a făcut canto clasic, apoi a absolvit Facultatea de Muzică din Timișoara. Studentă fiind, activează în ansamblul „Doina Timișului”. Colaborează cu ansambluri importante, ca: „Timișul”, „Ana Lugojana”, „Banatul”, „Caransebeșana”, „Izvorășul”. Participă la festivaluri de gen organizate pe plan județean, național sau în afara granițelor țării. În anul 1990 devine directoarea Casei de Cultură din Buziaș. A înregistrat albumele: „Anii vin, anii se duc” și „De când mă știu am cântat”.

Cealaltă voce fermecată a Sinersigului este **Aurelia Roșu (Popa)** (foto, stânga) născută în 12 noiembrie 1956. Studiază folclorul timișean la Școala Populară de Artă din Timișoara, fiind îndrumată de taragotistul **Pavel Roșu**, un pedagog desăvârșit. Solista beneficiază de lecțiile **Anei Pacatiuș**, care i-a fost profesoară. Aurelia Roșu Popa participă în anii '70-'80 la numeroase festivaluri, obținând locuri fruntașe, așa cum a fost locul I la Festivalul Național de Folclor (1978), Premiul Special la Festivalul Voci Tinere, este laureată la Festivalul Cântecului și Portului Popular, este prezentă la Festivalul „Mugurel de cân-

tec românesc” și participă cu orchestra Casei de Cultură din Timișoara la Festivalul internațional din Austria. Face turnee în țară cu orchestra „Rapsodia Română”. Înregistrează în Studioul Radio Timișoara, dar și cu Orchestra Ansamblului Ciocârlia din București, condusă de maestrul **Paraschiv Oprea**. Jurnalistul **Nicolae Pârnu** i-a dedicat solistei Aurelia Roșu Popa cartea „La izvorul dorului” - cu 60 de fotografii care reflectă aspecte din viața și cariera cântăreței. În două din capitolele volumului sunt reproduse aprecieri și cronici elogioase, dar și păreriile admiratorilor din S.U.A., Canada, Elveția, Iugoslavia sau Ungaria.

Satul Jabăr l-a dat muzicii populare bănățene pe **Ionel Munteanu**, născut la 18 decembrie 1942. Și el urmează Școala de Artă Populară din Timișoara, îndrumat fiind de profesoara **Dora Stan**. Își începe cariera ca solist în orchestra populară din Lugoj, dirijată de Socol Ianculovici, apoi evoluează ca solist al Orchestrei IGOT Timișoara, dirijată de **Ion Odrobot** și **Ionel Bogdan**, perioadă în care susțin concerte în Banatul românesc și în cel sârbesc. Începând cu anii '70, imprimă mai multe melodii la Radio Timișoara (dar și cu Orchestra Populară Radio, dirijor G. Vancu), printre care pot fi amintite „Mândruliță, pușor” sau „Ană dragă, Anișoară”.